

ניהול משברים משפחתיים: היבטים פסיכולוגיים

ד"ר סארה אבו-כף

קורס מ.א. סמסטר א 2019-2020, יום ג, שעות 12-14

קוד קורס: 198-2-0044

הקורס – תיאור ומטרות

מטרת הקורס הינה לערוך לסטודנטים היכרות עם נושא קונפליקטים ומשברים במשפחה. יוצגו בפניהם סוגים שונים של קונפליקטים ומשברים משפחתיים וגישות פסיכולוגיות להבנת המקור, ההתפתחות והתהליכים המעורבים בזמן התרחשותם של קונפליקטים ומשברים אלו. במהלך החלק הראשון של הקורס יוצגו תיאוריות פסיכולוגיות להבנת היחסים, התקשורת והקונפליקטים בין בני הזוג, ינתן הדגש מיוחד להקשר של פרידה וגירושין. כמו כן, יסקרו בהרחבה ההשלכות הפסיכולוגיות והחברתיות של קונפליקטים ומשברים משפחתיים על ילדים, מתבגרים ומבוגרים. בחלק השני, יוצגו תיאוריות וגישות להבנת היחסים בין הורים וילדים בכלל ובמשפחות לאחר פרידה וגירושין בפרט. בחלק השלישי, יסקרו גישות שונות לפתרון ויישוב קונפליקטים ומשברים ושיפור התקשורת הבין-אישית והפרקטיקות ההוריות במרחב המשפחתי.

מיומנויות שיירכשו במהלך הקורס

- זיהוי רכיבים ומושגים בסיסיים בתיאוריות פסיכולוגיות להבנת היחסים הזוגיים ויחסי הורים וילדים.
- לזהות בעיות בהתקשורת ובתקשורת ואת החיבור שלהן לקונפליקטים ומשברים בקרב משפחות
- למנות את מגוון ההשלכות של משברים על התפתחותם של ילדים, מתבגרים ובוגרים צעירים.
- ליישם ולעשות שימוש בכלים לפתרון ויישוב קונפליקטים ולשיפור התקשורת במשפחה.

מטלות הקורס

בקורס נחוצה השתתפות פעילה של הסטודנטים/ות, קריאה שוטפת של החומר ונוכחות בשיעורים.

- תרגיל הגשה (ניתן להגיש בזוגות) - 20%

- עבודת סיכום - 80%
- הנוכחות בקורס היא חובה.
- אי מילוי אחד המרכיבים מהציון – יוביל לאי-זכאות לקבל ציון עובר בקורס.

תכנית הקורס:

* שימו לב - ייתכנו שינויים בסדר השעורים בשל סיורים משותפים של התכנית, ואילוצים אחרים.

1. הקדמה ותיאור של הקורס (29.10.2019)

קריאת חובה

Fincham, F. D. & Beach, S. R. (1990). Conflict in marriage: Implications for working with couples. *Annual Reviews of Psychology*, 50, 47-77.

קריאת רשות

Wilcox, W. B. (2008). Alone together: How marriage in America is changing. *Journal of Marriage and Family*, 70(1), 257-258.

Cutrona, C. E. (2004). A psychological perspective: Marriage and the social provisions of relationships. *Journal of Marriage and Family*, 66(4), 992-999.

2. יחסים וקונפליקטים בין בני זוג- חלק א , תיאוריית ההתקשרות (05.11.2019)

קריאת חובה

מיקולינסר מ. וברנט א. (2005) . הקדמה. גיליון מיוחד בנושא: תיאוריית ההתקשרות. מפגש לעבודה חינוכית-סוציאלית, 21, 7-10.

Hazan, C. & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.

קריאת רשות

Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4, 132-154.

Hazan, C. & Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological Inquiry*, 5, 1-22

Mikulincer, M. & Shaver, P.R. (2011). An Attachment Perspective on Interpersonal and Intergroup Conflict. Forgas, J. P. (Ed); Kruglanski, A. W. (Ed); Williams, K. D. (Ed), (2011). The psychology of social conflict and aggression. The Sydney Symposium of Social Psychology, 13, 19-35. New York, NY, US: Psychology Press, xvi, 326 pp.

3. התמודדות בזמן קונפליקטים בין בני זוג- חלק ב , התיאוריה של גוטמן- תקשורת בין בני זוג (12.11.2019)

קריאת חובה

Carrere, S. & Gottman, J.M(1999). Predicting the Future of Marriages. Hetherington, E (Ed), Coping With Divorce, Single Parenting, and Remarriage A Risk and Resiliency Perspective(1999). New York: Psychology Press..

קריאת רשות

Vuchinich, S. (1987). Starting and Stopping Spontaneous Family Conflicts. *Journal of Marriage and Family*, 49(3), 591-601.

לא יתקיים שיעור בתאריך 19.11.2019 בגלל הסיור של התוכנית לניהול וישוב סכסוכים.

4. אסטרטגיות לניהול קונפליקטים בין בני הזוג (26.11.2019)

קריאת חובה

Thomas, K. W. (1992). Conflict and conflict management: Reflections and update. *Journal of Organizational Behavior*, 13, 265-274. doi:10.1002/job.4030130307

Greeff, A. P. & de Bruyne, T. (2000). Conflict Management Style and Marital Satisfaction, *Journal of Sex & Marital Therapy*, 26(4), 321-334, DOI10.1080/009262300438724.

קריאת רשות

Cramer, D. (2000). Relationship Satisfaction and Conflict Style in Romantic Relationships. *The Journal of Psychology*, 134(3), 337-341. DOI: 10.1080/00223980009600873

5. השלכות של קונפליקטים זוגיים, פרידה וגירושין על בני משפחה (בפרט ילדים ובני נוער) (03.12.2019)

קריאת חובה

Amato, P. R. (2000), The Consequences of Divorce for Adults and Children. *Journal of Marriage and Family*, 62, 1269-1287. doi:10.1111/j.1741-3737.2000.01269.x

Reese-Weber, M., & Kahn, J.H. (2005). Familial predictors of sibling and romantic-partner conflict resolution: comparing late adolescents from intact and divorced families. *Journal of Adolescence*, 28, 479-493.

ברק, א. (2001). ילדים להורים גרושים. מרכז מחקר ומידע, הכנסת.

קריאת רשות

Amato, P. R. (2001). Children of divorce in the 1990s: An update of the Amato and Keith 1991 meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, 15(3), 355-370

Feeney, J. A. (2006). Parental attachment and conflict behavior: Implications for offspring's attachment, loneliness, and relationship satisfaction. *Personal Relationships*, 13, 19-36.

Jaycox, L. H., and R. L. Repetti. (1993). Conflict in families and the psychological adjustment of preadolescent children. *Journal of Family Psychology*, 7, 344-355.

6. צפייה בסרט "קרמר נגד קרמר" (10.12.2019)

7. דיון סביב הקונפליקטים המוצגים בסרט (17.12.2019)

8. יחסי הורה ילד\מתבגר - סגנונות הורות והסתגלות של ילדים ומתבגרים (24.12.2019)

קריאת חובה

Baumrind, D.(1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*,11,56–95.

Steinberg, L. (2001). We know these things: Parent adolescent relationships in retrospect and prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11, 1 – 19.

קריאת רשות

Dornbusch, S., Ritter, P., Leiderman, P., Roberts, D., & Fraleigh, M. (1987). The Relation of Parenting Style to Adolescent School Performance. *Child Development*, 58(5), 1244-1257.
doi:10.2307/1130618

9. יחסי הורה –ילד\ מתבגר בצל של פרידה וגירושין (31.12.2019)

קריאת חובה

Ahrons, C. R. & Miller, R. B. (1993), the effect of the postdivorce relationship on paternal involvement: a longitudinal analysis. *American journal of orthopsychiatry*, 63, 441-450.
doi:10.1037/h0079446

Bastaitis, K., Ponnet, K. & Mortelmans, D. (2014). Do Divorced Fathers Matter? The Impact of Parenting Styles of Divorced Fathers on the Well-Being of the Child. *Journal of Divorce & Remarriage*, 55(5), 363-390. DOI: 10.1080/10502556.2014.920682

קריאת רשות

Ahrons, C. R. (2007). Family Ties After Divorce: Long-Term Implications for Children. *Family Process*, 46, 53-65. doi:10.1111/j.1545-5300.2006.00191.x

Nielsen, L. (2011). Shared Parenting After Divorce: A Review of Shared Residential Parenting Research, *Journal of Divorce & Remarriage*, 52(8) 586-609, DOI:
10.1080/10502556.2011.619913

10. כלים לניהול משברים במשפחה וקידום יחסים מטיבים בין בני הזוג ובין הורים וילדים (07.1.2020)

קריאת חובה

אלדר-אבידן, ד. (2011) בשם הילדים : סיפורי חיים ותובנות של ילדי גירושין. עם עובד, תל אביב.

Shifflett, K., & Cummings, E. (1999). A Program for Educating Parents about the Effects of Divorce and Conflict on Children: An Initial Evaluation. *Family Relations*, 48(1), 79-89.
doi:10.2307/585685

קריאת רשות

Ganong, L., Coleman, M., Feistman, R., Jamison, T., & Markham, M. (2012). Communication Technology and Postdivorce Coparenting. *Family Relations*, 61(3), 397-409. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/41495218>

11. הרצאת אורחת- שיקום הסמכות ההורית בעקבות משבר בזוגיות (14.01.2020)(חומרי קריאה דרושים יעודכנו על-ידי המרצה האורח).

12. סיכום של הקורס ופידבק מהסטודנטים אודות המבנה והתוכן (21.01.2020)